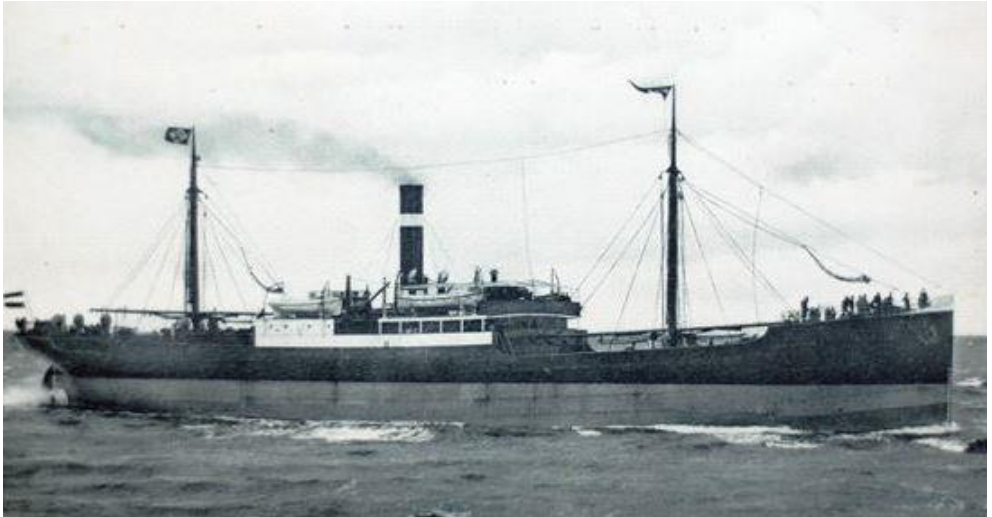

Over stempels, brieven en tarieven – afl. 135

Vast in Turkije

De Achilles

In de zomer van 1914 nam de oorlogsdreiging in Europa snel toe. Landen konden neutraal blijven of kiezen voor de Entente (Engeland, Frankrijk en Rusland) of zich aansluiten bij de Centralen (Duitsland en Oostenrijk-Hongarije). Nederland koos voor de neutraliteit.

Op 21 september 1914 vertrokken twee stoomboten van de KNSM, de Achilles en de Deucalion met vracht naar het Turkse Smyrna. Zo'n drie weken eerder was de Eerste Wereldoorlog uitgebroken, maar dat was kennelijk geen beletsel voor een tocht naar gevaarlijk gebied.

Ook Turkije voerde aanvankelijk een politiek van neutraliteit, maar had wel een verbond met Duitsland gesloten en verliet eind oktober door een aantal militaire gebeurtenissen rond de Zwarte Zee de neutrale koers.

De Achilles en de Deucalion arriveerden op 26 oktober in Smyrna, maar kregen geen toestemming van de Turkse autoriteiten om weer te vertrekken. Er zou verboden waar aan boord (geweest) zijn, er zouden teveel mijnen voor de haven liggen. Na enkele weken van geharrewar, legden de Turken beslag op de schepen en moest de bemanning van boord. Dat heeft een kleine zes maanden geduurd, daarna konden de mannen terugkeren naar de schepen. Vertrekken uit Smyrna bleef echter onmogelijk.

Meer nog dan postzegels, vertellen oude brieven een verhaal. Toen ik onderstaande briefkaart op Ebay tegenkwam, viel ik vooral voor dat ene zinnetje: 'Mr. Sensor, je vous prie permettez cette carte': 'Mijnheer de censor, laat u alstublieft deze kaart passeren'.

De afzender van de aangetekend verstuurde kaart is een van de bemanningsleden van de Achilles, Wijbrand Buma, eerste mecanicien. Vertrekstempel 14 juli 1916. Geschreven: Ontv. 30/7 '16. De kaart is gericht aan zijn vriend Cor Horst.

Buma schrijft dat hij in goede gezondheid is, alleen is het zo heet dat hij de hele dag in de schaduw op het schip doorbrengt. Pas na acht uur 's avonds is een wandeling mogelijk. Hij verveelt zich te pletter en hoopt op een snelle terugkeer naar huis.

Daar kan de Turkse censuur geen problemen mee gehad hebben.

Er werden op Ebay nog een paar brieven van dezelfde afzender aangeboden (allemaal uit de periode juli 1916- november 1916) en die wist ik ook te bemachtigen. Ik laat er één zien, uit november 1916. De afzender geeft nu als adres de heer Van der Zee op, consul in Smyrna.

Door de oorlogsontwikkelingen heeft het bijna drie jaar geduurd voordat er wat schot in de zaak kwam. In april 1917 werden de schepen teruggegeven aan de KNSM, eind 1917 kon de bemanning na een ballingschap van meer dan 3 jaar naar huis. Ze gingen per trein naar Amsterdam. De Telegraaf maakte er een heldenverhaal van, met een aantal uithalen naar Duitsland. De krant was in de Eerste Wereldoorlog fel anti-Duits. De terugkerende bemanningsleden waren door een verwoest landschap gereisd, eten was schaars en overal zag men dat vrouwen de plaatsen van mannen ingenomen hadden, 'zelfs ontmoette men vrouwelijke straatvegers!'.

Na de oorlog bracht een nieuwe bemanning de schepen naar huis, de kapiteins waren achtergebleven. De Achilles heeft de Tweede Wereldoorlog niet 'overleefd'. In oktober 1942 werd het schip door de U202 getorpedeerd.

John Dehé
Belangrijkste bron: www.delpher.nl